

KABINET HAVEL - Úsvit v Čechách

cyklus diskusí s kritickou reflexí současné české společnosti

listopad 2008 - listopad 2009

www.usvitvcechach.cz

Kolektivní pokus o formulaci české vize: Mělo by se nevzdat to

MF DNES, 12. prosince 2009

autor: Kavárna, foto: Radek Miča, Monika Tomášková

Nejdůležitější hodnoty, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti. Texty devíti desítek osobností přinášela Kavárna on-line od 3. srpna do 17. listopadu. 19. listopadu se pak nad těmito myšlenkami sešla řada osobností v čele s Václavem Havlem, Václavem Bělohradským, Jiřím Grušou, Vladimírem Morávkem, Jacquesem Rupnikem a Tomášem Mozgou. Přinášíme výběr z odpovědí, na kterých se účastníci diskuse v Brně shodli.

Brněnské občanské sdružení Dialog centrum a Divadlo Husa na provázku ve spolupráci s Masarykovou univerzitou Brno letos oslovilo sto českých intelektuálů. Požádalo je, aby pro cyklus "diskusí věnovaný reflexi současné české společnosti" a pojmenovaný Kabinet Havel – Úsvit v Čechách, konkrétně pro akci Česká vize – pohled do budoucnosti České republiky, formulovali svou odpověď na otázky: Jakou vlastně máme dnes naději? Jakých je podle vás těch deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost české společnosti? Odpovědi měl být esej či jiný text o rozsahu zhruba čtyřiceti řádek.

Odpovědělo celkem devadesát dva oslovených, a to různou formou a v různé délce. Popravdě: napřed jich odpovědělo pouhých sedm, pak se to ale chytlo, neboť organizátor tohoto podniku Tomáš Mozga to nevzdával a urgoval a urgoval – v některých případech i jedenáctkrát po sobě...

Výsledkem je soubor odpovědí, které průběžně od 3. srpna do 17. listopadu 2009 vycházely zde, v Kavárně on-line. Z těchto odpovědí pak péčí Tomáše Mozgy, režiséra Vladimíra Morávka a dramaturga Petra Minaříka vznikl sestřih výroků, sestavený z některých formulací, které se v odpovědích objevily. Zde jej přetiskujeme.

Není nic jednoduššího než myslet si, že blahobyt bude trvat věčně. Nebude. Společnost naší republiky se začíná pozvolna, ale nicméně nebezpečně blížit ke kritickému bodu rozpadu hodnot. Ten by se následně mohl zasloužit i o rozpad společnosti. Naši studenti vykazují postupně horší výsledky v řadě oborů, a to zejména ve srovnání s jinými zeměmi. V rámci Evropské unie zaostáváme v počtu vysokoškolsky vzdělaných osob v populaci. Byla přerušena kontinuita s evropskou i světovou intelektuální elitou. V národě je zřetelná absence duchovních hodnot.

Jak z toho ven?

Podporou výuky světových jazyků u celé populace.

Na 2. stupni základních škol je třeba posílit výuku moderních dějin. Učit přitom musí jen talentovaní a vyvolení. Právě jen ti mohou očekávat, že vzdělávaná generace bude lepší, než jsou oni.

Pěstovat kritické myšlení spočívající ve schopnosti vést dialog a argumentovat.

Zvýšit společenský respekt k pravidlům.

Nelhat. Nepodplácet. Nekrást.

Nepřejídat se. Nezávidět.

Být hrdý na svou zem. Naučit se znovu úctě a vděčnosti za své bytí.

Pomáhat slabším. Mluvit pravdu. Držet slovo. Být poctivý. Čestný. Skromný. Slušný. Mít úctu. Jsme relativně malá země, a tudíž pro nás není trapnější role než velikášství.

Na vedoucích místech v národě pak ať stojí osobnosti, nikoliv mravní trosky.

Lhostejnost k druhým a lhostejnost k osudu celku je přesně tím, co otevírá dveře zlu.

Mysleme i na prodavačky

Důležité je taky – číst si.

Jde o to, aby fungovala krása, a to nejen zjevná.

Velkou a doposud nejmenovanou hodnotou tedy musí být udržování paměti (postavené na lásce). Ze všeho nejvíc dnes totiž potřebujeme duchovnost.

Je třeba osvojit si znovu schopnost slavit svátky. Za zásadní považujeme zákonem stanovenou zavírací dobu všech obchodů o nedělích a svátcích – jednak abychom změnili svůj životní styl, jednak aby mohli mít volno také všechny prodavačky, všichni pekaři a všichni řidiči těch aut, jež nám vozí blahobyt. Často to bývají matky, které tak chybějí v rodinách...

Nejdůležitější hodnotou každé společnosti je totiž rodina. Rodina cítící velkou oporu, nesoucí prestiž, ale také pověření.

Potřebujeme rozvinout novou kvalitu úcty, novou podobu spirituality, která dokáže hlouběji porozumět skrytému géniu života.

Svobodně myslet a svobodně mluvit.

Převzít odpovědnost za věci veřejné.

Odmítnout život na úkor budoucnosti.

Naučit se žít život jako službu. Mít radost ze štěstí druhých.

Nic není samozřejmé

Co je samozřejmé na tom, že vůbec existuji? Co je samozřejmé na tom, že existuje – navzdory základním fyzikálním zákonům vesmíru – živý tvor, který se může něčemu divit? A co je samozřejmé na tom, že existuje vůbec vesmír, tento nepředstavitelně velký soubor nepředstavitelně podivných událostí, objektů, jevů a vztahů?

Údiv nad nesamozřejmostí všeho, co tvoří náš svět, je prvním impulzem k otázce, jaký to všechno má smysl, proč to všechno je, proč vůbec něco je. To nevíme a nikdy se nedozvíme. Není vyloučeno, že to všechno je zde jen proto, abychom se měli čemu divit. A že my tu jsme jen proto, aby se měl kdo divit. Ale takovými úvahami žádné tajemství neodstraníme. Ihned se lze zeptat: proč je vůbec zapotřebí, aby se někdo něčemu divil?

Česká republika se v posledku musí, ať se jí to líbí nebo ne, vyrovnat s postojem k otázce existence Boha. Bájněmu mýtu šířenému před dvaceti lety, že naším jediným a nejdůležitějším "bohem" je ekonomika, snad už dnes nevěří ani ten, kdo ho tenkrát tak vehementně proklamoval.

Je třeba přiznat svá pochybení.

Knihovna, to by bylo

Úplně na závěr pak navrhujeme vytvoření instituce Evropské knihovny na českém území.

Milan Kundera říká: "... co odlišuje malý národ od velkého, není fyzický rozměr jeho teritoria ani počet obyvatel, ale skutečnost, že pro malé národy není jejich historie a kultura samozřejmou součástí jejich existence." Mělo by se začít uvažovat o knihovně jako o instituci, která by mohla změnit postavení Prahy a České republiky ve vztahu k celé Evropě.

21. století bude stoletím celosvětového rozvoje znalostní společnosti. Naše země má ty nejlepší předpoklady stát se jedním z nejvýznamnějších vzdělanostních center Evropy.

Mělo by se nevzdát to.

Česká vize 1989–2009–2029

Esenci z textů zaslanych do projektu Česká vize - Hledání identity 21. století... podepsali účastníci závěrečné diskuse, která se odehrála v Brně, totiž: filozof Václav Bělohradský, spisovatel a diplomat Jiří Gruša, spisovatel Václav Havel, režisér Vladimír Morávek, chemik a biolog Tomáš Mozga, politolog Jacques Rupnik.

Současně v minulých dnech vyšla stejnojmenná kniha o 272 stranách v nákladu 2 000 výtisků. Publikace obsahuje: všechny příspěvky zaslane do projektu Česká vize, dále informace o divadelním projektu Divadla Husa na provázku nazvaném Perverze v Čechách 2007–2009 (plus texty k němu a fotografie z něho) a informace o cyklu diskusí Kabinet Havel – Úsvit v Čechách (plus fotografie z něho).

odkaz:

http://zpravy.idnes.cz/kolektivni-pokus-o-formulaci-ceske-vize-melo-by-se-nevzdat-to-ptw-/kavarna.asp?c=A091211_144808_kavarna_bos

Dramatik a bývalý prezident republiky Václav Havel beseduje na večeru Česká vize; Divadlo Husa na provázku, Brno 19. listopadu 2009. Foto: Radek Miča, MF DNES

Dramatik a bývalý prezident republiky Václav Havel v Brně 19. listopadu 2009 na koncertě pro 17. listopad 1989. Foto: Radek Miča, MF DNES